

Hem- och konsumentkunskap

Livet i hem och familj har en central betydelse för människan. Våra vanor i hemmet påverkar såväl individens och familjens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hemmet ger människor viktiga verktyg för att kunna skapa en fungerande vardag och göra medvetna val som konsumenter. Därigenom får de också förutsättningar att främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtionsval i hemmet. I en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper som rör mat, måltider och praktiskt arbete i hemmet. Undervisningen ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin initiativförmåga och kreativitet vid matlagning, skapande av måltider och arbete med andra uppgifter i hemmet.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor, samt om inkomst, betalning, sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar att utveckla tilltro till sin förmåga att göra genomtänkta val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför.

Genom undervisningen ska eleverna få möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser som valen i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om, och ges möjlighet att reflektera över, normer, jämställdhet och arbetsfördelning i hemmet. Den ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella variationer och traditioner i olika hushåll. I undervisningen ska eleverna ges möjligheter att använda ett ämnesspecifikt språk för att kommunicera om levnadsvanor samt arbete, ekonomi och konsumtion i hemmet.

Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att planera och tillaga mat och måltider för olika situationer och sammanhang samt hantera annat praktiskt arbete som förekommer i ett hem,
- kunskaper om ekonomi och konsumtion i hemmet, och
- förmåga att reflektera över val och handlingar som förekommer i ett hem utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Centralt innehåll

I årskurs 1–6

Mat och matlagning

- Matlagning för olika sammanhang.
- Enkla metoder för matlagning, däribland bakning. Enkel planering, organisation och reflektion över arbetet.
- Enkla instruktioner och recept. Hur de kan läsas och följas samt vanliga begrepp inom matlagning.
- Smak, doft, konsistens och textur i samband med matlagning.
- Redskap och teknisk utrustning samt hur de används på ett säkert och funktionellt sätt vid matlagning.
- Hygien och livsmedelssäkerhet i samband med hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.

Privatekonomi och konsumtion

- Ungas privatekonomi. Relationen mellan inkomst, sparande och konsumtion. Olika sätt att betala och spara.
- Planering, genomförande och rutiner vid inköp.
- Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval. Reklam i olika former, även dolda reklambudskap.
- Jämförelse av några vanliga varors pris och kvalitet.

Levnadsvanor

- Vikten av att äta varierat och balanserat för att må bra. Hur måltider kan fördelas över en dag.
- Måltidens betydelse för gemenskap. Olika mattraditioner.
- Hushållning med livsmedel och andra förbrukningsvaror i hemmet. Återvinning i hemmet och närområdet och hur den fungerar.
- Några olika certifieringar och märkningar av livsmedel och andra varor samt vad de betyder.
- Rutiner och metoder för rengöring.

I årskurs 7–9

Mat och matlagning

- Matlagning för olika behov och sammanhang.
- Livsmedels egenskaper och användningsområden.
- Metoder för matlagning, däribland bakning. Att planera, organisera och reflektera över arbetet.
- Skapande av enkla måltider, till exempel utifrån säsong och rester.

- Instruktioner och recept. Hur de kan läsas och följas samt begrepp för matlagning.
- Smak, doft, konsistens och textur i samband med matlagning.
- Redskap och teknisk utrustning samt hur de används på ett säkert och funktionellt sätt vid matlagning.
- Hygien och livsmedelssäkerhet i samband med hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.

Privatekonomi och konsumtion

- Ungas privatekonomi. Relationen mellan inkomst, sparande och konsumtion. Hur man kan planera sin ekonomi.
- Planering, genomförande och rutiner vid inköp.
- Att handla på kredit, teckna abonnemang samt låna och spara pengar.
- Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval. Reklam i olika former, även dolda reklambudskap.
- Konsumenters rättigheter och skyldigheter. Garanti, reklamation, ångerrätt, öppet köp och köp från privatperson samt skillnad mellan köp i butik och på internet.
- Jämförelse av olika produkters pris och kvalitet. Rimlighetsbedömning av pris och mängd.

Levnadsvanor

- Sammansättning av varierade och balanserade måltider och anpassning till individuella behov.
- Måltidens betydelse för gemenskap. Olika mattraditioner.
- Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Resurshushållning. Ställningstaganden vid val och användning av livsmedel och andra varor. Hur produktion, transport och återvinning av livsmedel och andra varor påverkar hälsa, ekonomi och miljö.
- Rutiner och metoder för rengöring och tvätt.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET HEM- OCH KONSUMENTKUNSKAP

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven **medverkar** i att tillaga enkla måltider och i att hantera andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem.

Eleven **medverkar** i att beskriva hur man kan hantera några frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven **bidrar** i kommunikation om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven tillagar enkla måltider och hanterar andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem på ett **delvis fungerande** sätt.

Eleven beskriver på ett **enkelt** sätt hur man kan hantera några frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven kommunicerar på ett **enkelt** sätt om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven tillagar enkla måltider och hanterar andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem på ett **fungerande** sätt.

Eleven beskriver på ett **utvecklat** sätt hur man kan hantera några frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven kommunicerar på ett **utvecklat** sätt om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven **medverkar** i att planera och tillaga måltider och i att hantera andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem.

Eleven **medverkar** i att beskriva hur man kan hantera några frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven **bidrar** i kommunikation om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven planerar och tillagar måltider och hanterar andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem på ett **delvis fungerande** sätt.

Eleven beskriver på ett **enkelt** sätt hur man kan hantera några frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven kommunicerar på ett **enkelt** sätt om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven planerar och tillagar måltider och hanterar andra praktiska uppgifter som förekommer i ett hem på ett **fungerande** sätt.

Eleven beskriver på ett **utvecklat** sätt hur man kan hantera frågor som rör privatekonomi och konsumtion.

Eleven kommunicerar på ett **utvecklat** sätt om hur val och handlingar som förekommer i ett hem kan påverka hälsa, ekonomi och miljö.